

LIMNOLOGICKÉ NOVINY

LIMNOLOGICAL NEWS

Číslo (№) 4

Prosinec (December) 2005

ISSN 1212-2920

XIV. konference ČLS a SLS

XIV. společná konference České limnologické společnosti a Slovenskej limnologickej spoločnosti se bude konat ve dnech **26. – 30. června 2006** ve školícím středisku **Nečtiny** Západočeské univerzity v Plzni (<http://www.ops.zcu.cz/suz/indexsuz.html>). Konferenční exkurze budou orientovány na vodní systémy související s důlní činností člověka v severozápadních Čechách.

Předběžné přihlášky zasílejte elektronicky nebo poštou do **15. ledna 2006**.

Kontaktní adresy pro přihlašování: **Jolana Tátosová**, *e-mail*: jolana@blatna.cuni.cz;
nebo **Veronika Sacherová**, Katedra ekologie PŘF UK Praha, Viničná 7, 128 44 Praha 2.

V předběžné přihlášce nám prosím oznamte:

1. Plánuji zúčastnit se konference
2. Jsem student/nejsem student
3. Přeji si prezentovat ústně/formou posteru

Za organizační výbor se na Vás těší

- *Veronika Sacherová, Jan Svoboda a Jolana Tátosová* -

Zámek Nečtiny – místo konání příští limnologické konference

Zápis ze schůze HV ČLS, konané dne 24. 11. 2005 v Č. Budějovicích

Přítomni: dle prezenční listiny

1. Kontrola zápisu z minulé schůze HV ČLS: zápis byl schválen

2. Hospodaření ČLS (M. Drápala):

- čerpání dotace Rady vědeckých společností ČR na jednotlivé projekty ČLS (prostředky je nutno do konce roku 2005 vyčerpat):

- Limnologické noviny: vyčerpáno
- www stránky ČLS: připravena dohoda o provedení práce
- odborné semináře: zbývá 3000,- Kč
- činnost odborných skupin: zbývá 2605,- Kč

Předsedové poboček a odborných skupin zajistí čerpání dotace v souladu s podmínkami RVS ČR. Termín: 15. 12. 2005

- dlužníci: ke 31. 10. 2005 dlužilo členské příspěvky 41 členů ČLS
- HV ČLS schválil uzavření Dohod o provedení práce s pí. Válkovou (vedení účetnictví; 6000,- Kč) a s p. Žákem (www stránky ČLS; 3600,- Kč)

3. Rada vědeckých společností ČR (L. Havel):

- v požadovaném termínu byl předán návrh na projekty ČLS pro rok 2006 se žádostí o dotaci v celkové výši 18 000,- Kč)
- dne 6. 12. 2005 se bude konat Plenární zasedání RVS ČR
- trvá úkol prezentace ČLS v Akademickém bulletinu

4. Limnologické noviny:

- č. 4/2005:

- zbývající příspěvky:
- informace o 14. konferenci ČLS (V. Sacherová)
- vzpomínka na prof. Obra (pob. Brno)
- konference Říční dno 2005 (J. Schenková)
- Vodárenská biologie 2006
- zápis ze schůze HV ČLS (L. Havel)

Termín dodání příspěvků: do 2.12.2005

- č. 1/2006:

- návrhy na příspěvky dodají členové HV ČLS do příští schůze

5. www stránky ČLS (L. Havel):

- změna správce stránek
- stránky byly aktualizovány

6. Změny v matrice (B. Desortová):

Úmrtí člena:

Obr Stanislav, Prof. RNDr., DrSc.

Změny v adresáři:

Dočkal Pavel, Ing., CSc.

Pošta: **A**

pavel.dockal@tiscali.cz

A: Aquachemie, 28. října 168, 709 00 Ostrava - Mariánské hory, Česká republika

tel.: 596620386

Noví členové:

Aronová Kateřina, Mgr.

Pošta: **B**

aronova@email.com

A: Ústav pro životní prostředí Př FUK

Benátská 2, 128 01 Praha 2, Česká republika

B: Školní 826/1, 360 17 Karlovy Vary, Česká republika

Specializace: 001,002,203,304,502,607

7. 14. společná konference ČLS a SLS (V. Sacherová):

- bude uspořádána v termínu 26. – 30. 6. 2006 na zámku Nečtiny (školicí středisko Západočeské Univerzity)
- organizační výbor 14. společné konference ČLS a SLS:
  - Mgr. Veronika Sacherová, Ph.D. (předsedkyně)
  - RNDr. Drahomíra Leontovyčová
  - Mgr. Jan Svoboda
  - Mgr. Jolana Tátosová
- HV ČLS souhlasí se zaplacením zálohy pro školicí středisko
- bližší informace zveřejní organizační výbor konference v LimNo 4/2005

8. Různé

- termín příští schůze HV ČLS byl předběžně stanoven na 7. 2. 2006

- Zapsal: L. Havel -

Vzpomínka na kolegu

Prof. RNDr. Stanislav Obr, DrSc. (1913 – 2005)

Psát o konci pozemské poutě člověka není nikdy lehké, ale poněkud lehčí v případě, že člověk odešel v době, kdy měl již takřka vše hotovo. Připadá mi, že to je případ odchodu pana profesora Obra.

Jméno Stanislav Obr je navždy spojeno se jménem Masarykovy univerzity zvláště pak s oborem biologie, katedrou zoologie a samozřejmě také s československou zoologií. Pan profesor, jako žák zakladatele Zoologického ústavu MU prof. Jana Zavřela, nastoupil na ústav v roce 1946. V té době již ústav vedl prof. S. Hrabě, s nímž vytvořil zvláštní souručenství, jež umožnilo převést katedru a obor mnohými nepřízněmi a protivenstvími. Pan profesor Obr se od počátku věnoval entomologii, speciálně pak skupině pisivky, v níž dosáhl světového významu. Hned od počátku byl zapojen do výuky systematické zoologie a entomologie, kterou zajišťoval až do doby, kdy byla jeho pedagogická činnost násilně ukončena. V roce 1954 byl ustanoven docentem, v roce 1958 získal titul kandidáta biologických věd, v roce 1965 doktora biologických věd a konečně v roce 1966 byl jmenován profesorem zoologie. V roce 1959 převzal vedení katedry a převedl a rozvíjel katedru v nelehkých dobách až do roku 1970. Dokázal svým nekonfliktním a otevřeným jednáním ustát nejednu nebezpečnou situaci. Ke konci padesátých let spolu s kolektivem katedry přijal účast na řešení státního úkolu financovaného Ministerstvem obrany, který zabezpečil činnost pracoviště v 60. letech. V té době existovaly u nás jen dvě významná zoologická pracoviště – v Praze na Karlově univerzitě a zásluhou prof. Obra a prof. Hraběte katedra zoologie na tehdejší UJEP v Brně. V těch letech se pan profesor věnoval nově skupině chrostíci a hydrobiologii. I zde zanechal nesmazatelnou stopu. Především jeho práce o vlivu přehrad na tok pod nimi – studoval nově budovanou Oravskou přehradu – byly naprosto unikátní. Bohužel, ke konci jeho kariéry, v dobách normalizace bylo panu profesorovi zamezeno dokončit své dílo. Byl zbaven funkce vedoucího katedry a nesměl vést přednášky. A tak v roce 1978, po 32 letech práce pro univerzitu a českou zoologii, odešel do důchodu. Teprve po sametové revoluci mohl rektor MU ocenit dílo a zásluhy pana profesora nejvyšším univerzitním vyznamenáním Zlatou medailí. Byl čestným členem České zoologické společnosti a České limnologické společnosti.

Pan profesor byl představitel staré školy v tom nejlepší slova smyslu. Jeho kořeny z drsného kraje centra Vysočiny – Daňkovic – ho formovaly jako člověka přímočarého, pracovitého, svým způsobem uzavřeného, zvenku snad i zádumčivého, který však měl vždy pochopení pro studentská alotria a nikdy nepokazil zábavu, ba naopak ji často vygradoval svým suchým humorem.

Čas se naplnil, tělesnost přestala existovat – myšlenky, dílo, chcete-li duch, žije dál. Čest Vaší památce, pane profesore.

Za členy Katedry zoologie a ekologie PřF MU

- Jan Helešic -

Pravidelné semináře poboček a dalších pracovišť

ČESKÉ BUDĚJOVICE – semináře se konají vždy *ve čtvrtek od 14:00 hodin* v přednáškovém sále Hydrobiologického ústavu AV ČR, Na Sádkách 7, České Budějovice (v přízemí)
(organizace: RNDr. Jiří Macháček, CSc.; *tel.:* 387 775 849; *e-mail:* machacek@hbu.cas.cz)

---

15. 12. 2005 – J. Duras (Povodí Vltavy, Plzeň):

Řeky se zlepšily – a co nádrže?!

26. 1. 2006 (nový) – G. J. Herndl (NIOZ – Royal Netherlands Institute for Sea Research, Texel):

What are all these Archaea doing in the water column?

ČESKÉ BUDĚJOVICE – semináře se konají vždy *ve čtvrtek od 16:30 hodin* v posluchárně B1 Biologické fakulty Jihočeské univerzity, České Budějovice (budova B)

(organizace: doc. ing. Hana Šantrůčková, CSc.; *tel.:* 387 772 361; *e-mail:* hana.santruckova@bf.jcu.cz)

---

15. 12. 2005 – J. Duras (Povodí Vltavy, Plzeň):

(Bio)manipulace ekosystémů stojatých vod

WANTED!

Jak se to řekne hezky česky?

Vážené kolegyně a kolegové,

v souvislosti s prací na slovníku hydrobiologicko-mokřadních výrazů jsem při excerpce literatury narazil na anglické výrazy, pro které neznám vhodné české ekvivalenty, ač bych asi významy uměl vysvětlit. Byl bych proto zavázán všem, kdo by si s následujícími výrazy věděli rady, resp. měli nápad, jak tomu správně česky říkat:

Aeolian lake, aestival lake, alternate bar, baors, barren shoal, beaded stream, beheaded stream, billabong lake, bitter lake, blind lake, bolson, braided bar, centripetal stream, cirque lake, consequent stream, continuous stream, cross-over bar, crystall water, delta bar, diagonal bar, distorted meander, downcutting, drainage ratio, drowned-valley lake, drumlin, dug pond, dune bar, earthquake lake, edgewater, embayment lake, entrenched stream, farm pond, fault sag pond, flat meander, flood event, flood fencing, flood pulse, flood river, free meander, fringing floodplain, fyke net, gaining stream, gauged river, graben lake, graded stream, hummock moraine, channel junction bar, incised stream, insulated stream, interrupted stream, junction bar, lee bar, log pond, losing stream, mature river, meander scar, meltwater stream, mid-channel bar, mill pond, obsequent stream, old river, parallel stream, paternoster lake, pay lake, pinnate stream, piping depression pond, playa lake, pluvial lake, point bar, pooled stream, public lake, reattachment bar, rejuvenated river, saltern, scope for growth, separation bar, side bar, sink lake, sinuous meander, soligenous mire, solution lake, stilling pond, straight meander, superimposed stream, surveillance, thalweg depth, thalweg velocity, thaw lake, thermokarst lake, tortuous meander, transverse bar, trellis stream, truncated stream, unconfined meander, water texture.

Prosím o kontakt nejlépe via *e-mail:* martin.rulik@upol.cz, příp. *telefon:* 585 634 569.

Děkuji předem za pomoc.

- Martin Rulík -

Konference River Bottom VI, 19. – 23. 9. 2005, Brno

Koncem září proběhla v příjemném prostředí hotelu Santon u Brněnské přehrady již šestá konference „**Říční dno**“, pořádaná oddělením hydrobiologie na Katedře zoologie a ekologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kolegy ze sesterské fakulty University Palackého v Olomouci a Marií Leichtfried z Rakouské akademie věd. Konference tradičně spojuje hydrobiology různých oborů základního i aplikovaného výzkumu, ale také představitele vodohospodářské praxe. Celkem přijelo 41 zahraničních účastníků z 18 zemí – nejvzdálenější byl dr. Hirabayashi z Japonska – a 50 našich odborníků. Konference byla věnována prof. Gernotu Bretschkovi (1938–2002), významnému limnologovi a řediteli Biologické stanice v Lunz am See v Rakousku, který se podílel na organizaci předchozích konferencí.

Program konference byl rozdělen do šesti tématických sekcí. Sekce „Biotop river bottom“ byla uvedena plenární přednáškou prof. B. Statznera, v sekci „The energy basis of the consumer community“ přednesli plenární přednášku dr. Leichtfried a dr. Fleituch, sekce „The consumer community“ byla uvedena přednáškou dr. Verdonšota, za sekci věnovanou výsledkům mezinárodního projektu STAR promluvil dr. Furse a poslední sekci „Bioindication and biomonitoring“ zahájil svojí přednáškou prof. Dolédec. Celkem během konference zaznělo 38 přednášek a bylo vystaveno 23 posterů. Spektrum témat bylo široké – od výzkumu druhů a společenstev až po typologii toků, bioindikaci a monitoring. Poměrně velký podíl příspěvků orientovaných na metody hodnocení ekologického stavu toků reflektoval akceleraci výzkumu v této oblasti, iniciovanou požadavky Rámcové směrnice o vodách EU.

Společenský program – významná součást každé takové akce – zahrnoval seznamovací večírek na parníku, kde byli účastníci konference mimo jiné seznámeni s problematikou kvality vody v Brněnské přehradě. Exkurze do Národního parku Podyjí byla zakončena návštěvou vinného sklípku v Lechovicích. Při závěrečném konferenčním banketu došlo k tradičnímu přátelení všech národů se zpěvy a tanci...

Příspěvky z konference budou publikovány v časopise *International Review of Hydrobiology*.

- Jana Schenková -

S úsměvem – na dně (říčním a pošesté)... – a visit at the RIVER BOTTOM VI

Oznámení o akcích

• Internetová stránka ČLS

S radostí a ulehčením oznamujeme, že se podařilo vyřešit problémy s aktualizací domovské stránky ČLS. Na adrese <http://www.cas.cz/cls/> nyní opět naleznete – kromě základních informací o naší Společnosti – i užitečné aktuální informace – např. upřesněný program seminářů poboček apod. Nově jsou na našich stránkách přístupná i jednotlivá čísla Limnologických novin (ve formátu PDF).

- red -

• Vodárenská biologie 2006

Ve dnech **31. ledna – 2. února 2006** se v Praze uskuteční konference **Vodárenská biologie 2006**. Tato tradiční akce pro hydrology, hydrobiology, odborné pracovníky vodárenského průmyslu, pracovníky laboratoří i výzkumné pracovníky přinese řadu změn – vzhledem k široké nabídce témat a referátů se rozšiřuje na tři dny a koná se v příjemných jednacích prostorách hotelu **Populus** (U Staré cihelny 11, Praha 3 – Žižkov). Z programové nabídky vybíráme:

- 31. 1. 2006 (13 – 18 hod.) – bloky: Indikační organismy jakosti vod, taxonomie. Vodárenské nádrže a toky (management, dynamika, biocenózy).
- 1. 2. 2006 (9 – 18 hod.) – bloky: Vodárenské nádrže a toky (management, dynamika, biocenózy). Vodárenství, technologie. Biologické a chemické metody ve vodárenství.
- 2. 2. 2006 (9 – 14 hod.) – bloky: Biologické a chemické metody ve vodárenství. Znečištění, postupy jeho odstraňování a nové technologie.

Podrobnosti a kontaktní adresa: Vodní zdroje Ekomonitor spol. s r.o., Píšťovy 820, 537 01 Chrudim; *e-mail*: mouckova@ekomonitor.cz

Odborný garant: Dr. Jana Ambrožová, ÚTVP VŠCHT Praha; *e-mail*: jana.ambrozova@vscht.cz

- red -

Kolektiv, 2005: Živel voda. – Agentura Koniklec, edice Živly, 293 str. (ISBN 80-902606-6-7)

Agentura Koniklec si zjevně vytkla nelehký úkol: encyklopedicky zmapovat jednotlivé starořecké živly – oheň, vodu, vzduch a zemi – jak pomocí vědeckých poznatků z přelomu třetího tisíciletí, tak pomocí mimovědeckého vnímání těchto živlů v tisícileté historii lidských civilizací. Recenzovaná publikace by klidně snesla podtitul „vše o vodě“. Jak podotýká hned v úvodu B. Blažek: „S vodou máme dennodenně zkušenosti tak pestré a proměnlivé, že spíše vzniká problém, jak je uspořádat...“ Jenže „pevná pořadatelská ruka“ je právě to, čeho se některým z 57 příspěvků zjevně nedostávalo – rád a s klidným svědomím konstatuji, že příspěvky členů ČLS (Z. Hořická, J. Hubáčková, Š. Husák, S. Křivánek, J. Lukavský, J. Popovský) patří k těm nadprůměrným.

Nevim, zda nakladatel či odborní redaktori jednotlivých částí – V. Tvrdková (*Voda v kulturně-spoločenských souvislostech*), M. Matoušková (*Voda v přírodě*) a R. Kynčl (*Voda ve službách člověka*), J. Popovský (*Voda a životní prostředí*) – měli předem daný stránkový limit, ale je víc než zřejmé, že ne všichni z 36 přispěvatelů využili daný prostor optimálně... Četné informační duplicity (navíc ani nepostižené rejstříkem!) svědčí o nedostatečné (či snad chvatné?) redakční práci a zbytečně zabírají místo. Některé aspekty vodního živlu pak autorům „protekly mezi prsty“ – v plné míře to bohužel platí o holistickém pojetí struktury a funkce vodních ekosystémů. Zvolená koncepce *Vody v přírodě* úplně „zazdila“ limnologii jako obor – čestnou výjimkou budiž J. Lukavský, který jí věnoval prostor „na úkor svých řas“.

Ediční počin Agentury Koniklec je jistě záslužný, protože dobrých encyklopedických publikací není nikdy dost... Jenže: Splňuje *Živel voda* očekávání? Odpověď není jednoznačná: Jak čí, dost záleží v jakém oboru. Máte vypracovat esej o vodě ve výtvarném umění, na divadelních prknech či v hudbě? Hledáte jméno boha moře či deště? Směle sáhněte po recenzované publikaci. Za celkově zdařilé a dobře vyvážené považuji zejména části *Voda ve službách člověka* a *Voda a životní prostředí*. Skvěle zpracované jsou zejména kapitoly o fyzikálních a chemických vlastnostech vody – včetně návodů na řadu jednoduchých didaktických pokusů, velmi poučné a informativní jsou kapitoly o vodních strojích (vodní kola, turbíny, čerpadla aj.). Také kapitola o okyselování povrchových vod je dobrým příkladem, že se lze na pouhých 4 stranách čtivě a názorně vypořádat s poměrně odbornou tematikou (včetně návodů na jednoduchá pozorování a odkazů na doplňkovou literaturu). V kapitole o právu Evropské unie byste ovšem marně hledali číslo Rámcové směrnice o vodě...

Dobře zpracované až nadupané informacemi jsou i kapitoly o obyvatelích vod (s. 82–133, vyjma neuvěřitelně odbytého hmyzu!). Pokud byste se ovšem měli připravit na zeměpisnou olympiádu, informace o vodstvu byste hledali marně – přitom přehledné tabulky např. největších, nejhlubších či nejstarších jezer, nejdelších či nejvodnatějších řek, největších světových přehrad nebo českých rybníků by moc práce nedaly, aniž by zabraly mnoho tiskových stran (určitě ne více než „voda v astrologii“!?). Ostatně i to málo geografických informací je prezentováno pohříchu „z 50 % chybně“: schválně, jaká je maximální hloubka nejhlubšího jezera – 1620 m (s. 150) nebo 1741 m (s. 73)?

Zcela postrádám mj. model říčního kontinua a navazující koncepty, problematiku údolních nádrží, podrobnější informace o abiotických faktorech a jedinečných vlastnostech vody ovlivňujících stratifikaci a míchání jezer v závislosti na jejich morfologii a geografických podmínkách (odhaduji ostatně, že většina světových jezer není dimiktických!). Ve výčtu nedostatků – jistě subjektivním – bych mohl pokračovat dlouho, ale ono se to kritizuje... (ostatně v češtině chybí moderní učebnice limnologie, možná by stál za úvahu např. překlad Kalfffa?) Recenzovaná kniha si určitě najde své vděčné čtenáře, a ti si v ní najdou poučení. Nicméně si neodpustím závěrečný povzdech: jako limnolog mám pocit, že se ten první pokus o přístupné, přehledné a systematické uspořádání informací o vodním živlu tak úplně nevydařil...

- Jaroslav Vrba -

Přejeme všem limnologům
příjemné prožití vánočních svátků,
pevné zdraví
a mnoho osobních i pracovních úspěchů
do nového roku

PF
2006

*Hlavní výbor České limnologické společnosti
a redakce*

LIMNOLOGICKÉ NOVINY, č. 4/2005

© Česká limnologická společnost, Praha

ISSN 1212-2920

reg. č. MK ČR E 10186

Členský zpravodaj České limnologické společnosti, vychází čtyřikrát ročně s finanční podporou Rady českých vědeckých společností. Roční předplatné je pro členy ČLS zahrnuto v členském příspěvku (200,- Kč; studenti a senioři 100,- Kč), pro nečleny činí 100,- Kč. Zájemci o členství mohou získat přihlášky v sídle ČLS nebo jednotlivých poboček. Evidenci předplatitelů vede HV ČLS, kam prosím hlaste eventuelní změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného.

Vydavatel:	Redakce a administrace:
Česká limnologická společnost, Podbabská 30, CZ-160 62 Praha 6 – Podbaba; tel.: 220 197 339; fax: 224310759; e-mail: Ladislav_Havel@vuv.cz http://www.cas.cz/cls/	Hydrobiologický ústav AV ČR, Na Sádkách 7, CZ-370 05 České Budějovice; Odpovědný redaktor: dr. Jaroslav Vrba, tel.: 387 775 872; fax: 385 310 248; e-mail: vrba@hbu.cas.cz

Sekretariáty poboček ČLS:

Brno – Katedra zoologie a ekologie, Přírodovědecká fakulta MU, Kotlářská 2, 611 37 Brno

České Budějovice – Hydrobiologický ústav AV ČR, Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice

Praha – Katedra ekologie, Přírodovědecká fakulta UK, Viničná 7, 128 44 Praha 2